

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici v Mailing-ovi tiskarni, naročnina pa oskrbnitstvu „Soča“ Via del Giardino V Zoratti-jevi hiši II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Slovenska matica.

Iz Ljubljane, 16. marcija. (Izv. poročilo o petnajstem občnem zboru „Maticice Slovenske“.) Dne 12. t. m. okolo 4. ure popoldne zbralo se je bilo v čitalnični dvorani pičlo število društvnikov „Maticice slovenske“, da bi se razgovarjali o raznih točkah sporeda. Ako primerjamo malo število udeležencev občnega zbora se skupnim — akopram ne ogromnim — vseh družabnikov, ali vsaj z onim ljubljanskim udov i iz ljublj. okolice, gotovo se moramo čuditi nepopisljivej malomarnosti naših narodnjakov, da se tako malo briga prvo za naše literarno (če nij, pa bi moralo biti) društvo; komaj nekaj čez štirideset jih je bilo, i še mej temi mnogo zvananjih gg. duhovnov, kateri so se svojo navzočnostjo v istini rešili svojo čast. Ne bodem nikakor iskal razloga tej mlačnosti i nebriljivosti, a mislim, da vsak nosi nekoliko teže na svojem hrbtu: odbor i razni društvniki. Slišal sem od več strani — i mislili so celo nekateri gospodje staviti predlog, da bi bil občni zbor „Matičen“ o velicih počitnicah, ko so profesorji i učitelji prosti, da bi se i oni mogli udeležiti zbora, kajti oni so, rekel bi, glavna podpora „Maticici“, ako ne v gmotnem, vsaj v duševnem obziru. To v prevdarek, gospodje „Matičarji!“

1. Predsednikov ogovor. Dr. Janez Bleiweis pozdravlja zbrane ude i izreče pri tej priliki zahvalo za skazano mu čast, da ga je „Matica“ izvolila za svojega častnega uda; največo čast — pravi — kojo more skazati društvo kacemu članu; spominja se tudi v svojem govoru urednika „Nar. Lista“ g. Biankini-ja, kojemu je žugalo tukajšnje državno pravdnitstvo s tožbo, kojo pa je samo preklicalo; zarad tega izrazi predsednik svoje veselje, ker verlo bi mu bilo žal, da bi kedo prišel zbog njega v zadrego — morebiti celo pred porotnike; obžaluje, da nas je zapustil šolski nadzornik Solar, koji je prestavljen bil v Dalmacijo.

2. Tajnikovo poročilo o odborovem delovanju od 1. januarija do konca decembra 1. 1878.

Tajnik A. Praprotnik bere poročilo, katero bodo Vaši čestiti čitatelji (ako je bode zanimalo) pri drugej prilležitosti brali.

Jurčič omenja društvenih knjig, koje je „Matica“ izdala letos; terdi, da bi udje lahko prijeli — kakor pri družih društvi — po 6 ali 7 dobrih knjig, a ne kakor navadno po dvoje, i še te take, da nijednega ne zanimajo; odbornikov je sedaj štirideset, naj bi jih bilo manj, a ti delavni, koji bi naše literarno društvo

povzdignoli na ono stopinjo, katero bi moralo zavzimate. J. dokazuje, kako se malo pazi pri sestavljenju društvenega imenika, i v dokazilo prebere osem imen, katera so vpisana mej tržaškimi udi, a nekateri so uže pred osmimi leti zapustili Trst: se preselili ali zamerli, a še vedno figurirajo kakor udje v Trsti; družih imen preiskovati nijma ni časa ni volje, a da je ves imenik pogrešen, svedoči samo jeden okraj.

Tajnik se opravičuje, da ne ve i ne more vedeti, kje stanuje vsak družabnik, da vse to je zavisno od poverjenikov, koji pa ne pošiljajo o pravem času pol, i od tod izvira ves nered.

3. Račun i

4. Proračun za l. 1879 čita blagajnik Ivan Vilhar.

5. Volitva treh udov, da pregledajo, presodijo i poterdijo odborov račun o gospodarstvu vsled §. 9 Maticinih pravil. Po nasvetu predsednikovem bili so jednoglasno sprejeti: Žagar, prof. Celestina i Kadilnik.

6. Odborov nasvet o jednkratnem razpošiljanju društvenega „Letopisa“. Tajnik omenja v odborovem imeni uzrokov, da dvakratno razpošiljanje stane mnogo truda i novcev, i zarad tega naj bi se knjige razpošiljale raznim udom samo enkrat na leto, kakor poprej, i sicer konec leta (sprejeto).

7. Razgovor o zaostalih letnih donesklih družabnikov in onih ustanovnih članov „Maticice slovenske“. O tej točki se je jako živo debatiralo; iskali so razlogov tem nerednostim. Odbornik Klun bere poročilo o zastalih novicah, i omenja, da je Robič bil prevzel stvar i trudil se cele tri mesece, da bi stvar vredil; našel je, da je 48 ustanovnikov še na dolgu 1113 gl. i letniki so „ „ „ 8087 „

skupaj tedaj 9200 gl.

kar pa nij ravno tako velika svota, kakor se je iz začetka mislilo; našlo se je, da so bili nekateri po dva i trikrat vpisani, mnogi so plačali, a nij bilo zabilježeno, mnogi so mej tem umerli; leta 1871 in 72 se je letnina odrajtala. Stvar nij še popolnoma na čistem i vredjena, stalo bode še mnogo truda. Da bi za naprej šlo bolj v redu predlaga se:

1) Kedor je zadnja tri leta redno plačal letnino, i je še na dolgu za prejšnja leta, naj se mu ta dolg pregleda, ker na ta način bodedo si prihranili mnogo društvnikov;

2) naj odbor skerbi, da se poverjeniki pomnože i naj bode marljivejši nego do sedaj;

3) knjige društvene dobi za naprej samo oni

družabnik, koji plača letnino do od odbora določenega časa (sprejeto).

Tu bi moral poročati o pretresanju delovanja prejšnjih tajnikov Tuška i Lesarja. Jurčič terdi, da vso krivdo i uzrok nosi odbor; Tušek bil je profesorjem, i kakor tak, ako hoče svojo dolžnost točno spoliovati, mora posvetiti vse svoje moči službi; isto tako prejšnji tajnik Lesar, koji je imel razun tega še druga opravila. Tajnik moral bi posvetiti glavno moč društvenemu delovanju, i ako mogoče, moral bi biti sam literatom; skerbeti bi moral, na kak način bi pridobil društvu delalcev, sploh moral bi biti znanstveno izobraženim možem.

Regali misli, da ta točka ne spada pred občni zbor; razlog, da udje ne plačujejo letnino, so jalove knjige, kojih od 15. delov družabnikov 12 delov gotovo še nij razrezalo; dokler bodedo dobivali one suhe učene razprave Terstenjaka i druge, se ne smemo nadejati, da bodo ljudje radi pristopali i redno plačevali; knjige naj bodo bolj za ljudstvo, ne samo za profesorje; deset profesorjev, ako hočejo za-se pisati, kedo jim brani? vstanove naj si svoje društvo, sami naj pišejo, sami tiskajo i sami tudi berejo; on misli, da je brezpotrebno, da se imenik vsako leto tiska, nasvetuje, naj bi se le vsako tretje leto natiskal, i ostala leta naj bi se porabil prostor rajše za kak podučen spis. Pohvali sedanjega i vsq krivdo meče na prejšnjega tajnika.

Klun pravi, da so grehi iz novejšega časa, da je imel — kakor se je našlo — Lesar vse v redu, da tedaj nij bilo skoro nobenega ostanka, vse je naraslo stoperv o Tuškovej dobi, mnogi so plačali a nijso bili vpisani — a „de mortuis nil nisi bene“ Bog ga je odtegnil našej sodbi; omenja, da je v nekej dobi ustopil 179 udov, kateri pa so plačali za isto leto, a da so imena fingirana (Jurčič terja samo jednega); Regaliju odgovarja, da naše društvo je za izobražen svet, za prosto ljudstvo je družba sv. Mohora, katerej je naloga, da izdaje popularne knjige; kar zadeva knjigo: Potovanje okolo sveta, pravi, da je bil občni zbor sklenol izdati jo, a ne odbor; omenja tudi hrvatsko-slovenske slovnice i spominja se necega dopisa v „Sl. Nar.“, koji pa je bil dopisnikov, a ne urednikov.

Za tem ustanovljajo čas, od kedaj bi plačevali letniki, nekateri misle do konca junija vsacega leta bil bi zadnji termin za letnino i kedor ne plača, ne dobi knjig, kakor pri družbi sv. Mohora.

O osmej točki: Nasveti posameznih udov, nij mi

LISTEK.

Pogled v Bosno.

(Dalje.)

Kakor praznuje *) judje soboto, krščanje pa nedeljo, praznuje muhamedanci petek. To je velika nesreča za Bosno, kajti navadno obhajajo Bošnjaci muhamedanski, judovski i krščanski počitka dan i tako paso lenobo. V petek smejo Turci vendarle delati ves dan; samo morajo iti vsaj enkrat na dan molit v džamijo. Razen petka praznuje Turci še bajram (praznik) i ramazam (turški post).

*) Ne srdi se, dragi bralče! da se pišo na tem mestu vse oblike v tretjej osobi množine kratke. Pišemo jih zato, ker tako jih rabé vsi drugi Slovani, zlasti Srbo-Hrvatje i Rusi, kterim se moramo v jeziku približevati, ker se mogo samo iz kratkih oblik izvajati pravilno deležja (participija) v sedajnosti i ker rabe Brkinje (prebivalci meju Pivčanom i Čičem) na goriškem in isterskem Krasu samo kratke oblike. Teh oblik poslužuje se večinoma tudi Notrajnci i deloma Dolenci. Dolge oblike nejmajo mesta v slovanščini. Brkin pravi vselej pravilno, n. pr. junaci slújo, dvigno, léto, vide, pléso, poskakújo i naglašá redno predzadnje slovko. Kedar se naglas v slovenščini dobro prouči, pridemo do spoznanja, da se tudi pri nas prav prav redko naglašá zadnja slovka v besedi. Takrat bode prav težko skladati v slovenščini hexametro i sicer tako težko, kakor v srbsčini. Takrat bode konec Pajkove i Levčeve nevjéčne pravde o hexametro. FIS.

Ramazem je post pred bajramom, i traje toliko dni, kolikor traje na nebu mesec, to je, kolikor od prvega krajca do drugega preide. Post je pri muhamedanih prav oster. V postu ne smejo namreč Turci od juternje zore do večernega mraka prav nič pokusiti, ne smejo ni vode, ni duhana piti, da skrbeti morajo, da ne pogoltnejo ni sline ne. Po večih mestih oznanujo začetek ramazama se strelom iz topa. Na to gredo jesti, i lahko jedo vso noč, kar koli kedo ima; meso, kolače i kar koli se mu ljubi. Za rano, predno se dan stori, vstrele zopet iz topa i hodže začno po munarah (stolpih) brati sabah sabo, to je kriče na vso grlo, da naj gredo Turci v džamijo molit. Kedar hodže sabah sabo oglašé, mora vsak nehati jesti, i kedor je zakesnol ali še le takrat jesti začel, mora nehati jesti. Zvečer, kedar ima hodža brati akšam (čvrsto molitev po solnčnem zahodu) zapale se sveče na munarih, ktere nekedo pozno v noči vgasne. Zjutraj okoli pete ure, po evropskej uri, zleze hodža zopet na munar, zapali svečo ter jo pusti goret i do belega dne. Tu naj povemo, da turške ure nejsjo take ko naše. Zvečer, nekoliko minut po solnčnem zahodu mora imeti Turek dvanajsto uro, a, ako mu ura tako ne kaže, potisne kazalo s prstom nekaj naprej do dvanajste ure i drugi dan stori ravno tako. Po vaseh, kder topov nejmajo, ravna se po somraku i zori, a često bivajo zavedeni, zlasti, kedar zjutraj zaspe. Kedar začno zjutraj jesti, hode večkrat iz hiše pod milo nebo, vsi preplašeni gledajo na nebo, je li

uže zora i dali imajo nehati jesti. Najviše jih jezi, da ne smejo po dnevi kuriti; zastran tega spe tudi hišni gospodarji navadno ves dan, da bi jim dolg čas prešel, ter da ne bi imeli misliti na dimko (fajfo). Ako jih pohodi kak prijatelj nemuhamedanec, pogoste ga običajno s kavo, dimko i kakoršnim koli jedilom, sami pa se vsedo v kot, ter se razgovarjajo s prijateljem. Čem se bliža bajram (praznik ali svetek) prinašajo bogatejši gospodarji darove h k a d i m u (sodcu) za onoga, kteri zapazi najprvi mesec ali luno na nebu. Kedar je oblačno, nej bajram v vseh krajih na isti dan; a vsi gledajo na nebo, i ko zapaze najmenje trije od njih luno, spuste se h kadimu, gder položé roke na čitap, to je na knjigo, na ktero tako prisegajo, kakor judje na thoro (Mojzeseve druge bukve, sedma vrsta) i zraven prisegajo: „Valaha, bilaha, videl sem luno!“ Za to dobodo omenjeni dar, ki se imenuje muštuluk. Kadi odpošlje na to glasnike na vse strani i da razglasiti, da bode jutri bajram. O bajramu streljajo ves dan iz topov, mladenči streljajo pa iz ročnic (pušek). Ta praznik traje pet dni, pri gospodi pa samo tri dni. Kedor ima pa kaj silnega dela, lahko dela tudi o bajramu brez naglavnega greha, a doma ga čaka dober obed. Bajram obhaja se dvakrat na leto, spomladi i jeseni. Bajram spomladni imenuje se korban, jesenski pa kurban (veliki bajram). Semtertja pa so se tudi muhomedanci spametili, ter ne čakajo na bajram, dokler ne bi luna na nebu zagledali, temuč prašajo krščane, kedaj da

nič omenjati, ker se nij nobeden oglasil i ker je precej po sedmej točki večina „Matičarjev“ zapustila dvorano i vsled tega se je zborovanje jako skrajšalo (udje bili so gotovo uže trudni, trajalo je čez dve uri).

O devetej točki: Volitev 9 novih odbornikov i sicer namesto onih, ki vsled §. 12 Matičnih pravil izstopijo iz odbora, Vam poročam, da so bili voljeni ravno isti i to: Dr. Jan. Bleiweis, Stegnar Feliks, Vavru Iyan, Barbo Josip grof, Raič Božidar, Svetec Luka, Šuman Josip, Dr. Ulaga Jos., Urbas Viljem. Da se v tem obziru nij nič predrugačilo, sta dva razloga: malomarnost, koji bi radi kaj delali, a ko vidijo, da je vse tako mlačno i piškavo, se rajše odtegujejo; drugi razlog pa je, da omenjena imena so z ozirom na druga vendar deloma uže znana, akoprnam nam to verlo malo pomaga; „Matica“ potrebuje moči i sicer delavnih moči! S. D.

Dopisi.

Iz Tolmina 16. marcija. (Izv. dop.) Za svojo čast se mora potezati vsak poštenjak, in tudi vsako pošteno društvo; odgovoriti moram toraj na dopis iz Tolmina 10. t. m. Naš nasprotni dopisnik pravi, da ni bil povabljen k tomboli in plesu 6. prosinca t. l. To ni res; on je bil osebno vabljen od denarničarja, ko je nekaj dni pred plesom novega obhodnika udom predstavljaj, ob enem mesečnino terjaj, in od ravnatelja pripravljaj poziv od članov podpisavati dajaj.

Nasprotni dopisnik je sicer mesečnino plačal; vabila pa ni hotel podpisati. Odbor je toraj svojo dolžnost spolnil. Dalej pravi, da je odbor s plesi pretekli pust društveno denarnico spraznil. Tudi to ni res. Za vse plesse se je porabilo le 28 f. 81 kr., in gotovine ostaja v denarnici še 110 f. 15 kr. Vse druge stroške teh plesov je odbor s prostovoljnimi doneski gospodov članov in z dobičkom pri tomboli pokrili. Naš nasprotni dopisnik piše, „da je lahko v Tolminu petje napraviti, le en ples manj in za petje „bi bilo preskerbljeno.“ Iz tega bi moral vsak povzeti, in sl. uredništvo je tudi povzelo, da stari Tolminski pevci še živijo in se le kujajo in se lahko z lepimi besedami za majhne denarje zopet pridobijo. Pa tudi to ni resnica. Naš izvrstni tenor Janez Brešan je umrl; za njim so šli v večnost naš prvi basist Janez Šturm in še dva druga pevca Jožef Gaberšček in Jožef Janes.

Ostali 3 bi bili dobri, pa brez prvega tenorja ni pevskega kora. Naš nasprotnik pravi dalej, da sem kot skazimojster prazno slamo mlatal in da toraj ni nič krivega v njegovem dopisu od 9. t. m. in da ostane resnica, da Tolminska čitalnica hira in vмира. Na to porečem, da, ako čitalniški udi sami svojo društvo črniyo, o njem po časopisih nevgodna in zeló pretirana poročila trosijo in na taki način društvo rušijo, ima pač prav, da se društvo koncu približeje. „Discordia res maximae dilabuntur.“ Sreča, da je po navadi le en sam klapotec v ednem gnezdu. V čast Tolminske čitalnice moram priznavati, da v 17 letih njenega obstoja ni imela nikoli sreče, da bi bili vsi gospodi vseh stanov njeni udi, kakor so zdaj; Toraj morajo biti dopisi našega nasprotnika vendar le prazne sanje. *) P. . .

*) Dovolili smo Vam besedo za odgovor, da dokažemo svojo nepristranost. A želeli bi vendar, da se take polemike le okolo stvari sužejo in osebnosti popolnoma izogibljejo. Op. ured.

je v njih koledarjih prvi četvrt lune i na ta dan imajo svoj bajram.

Muhamedanci časté tako močno luno, da so jo celo v svoj grb kovali. Na luno so ponosni na moč. Pripoveduje se, da so v Kobiljaši bili luno zagledali, i ker so jo bili oblaci zakrili, mislili so ti božji muhamedanci, da so jim prebivalci bližnje vasi luno vkradli. Za to so hoteli nad svojimi sosedi se maščevati. Zgrabili so staro svojo orožje, poskočili so na svoje konjiče, ter odpravili so se bili na boj. Potem prikaže se luna izza oblakov. Kobiljašci so od veselja zavriskali, kadí odpre svoja usta na stežaj i progovori modro besedo: „Valaha! od samega strahu pred nami vrnoli so nam nasprotnici našo luno“; i vojna četa vrnola se je veselo domu.

Muhamedanci mole, kedar so doma, petkrat na dan. V noči pred zoro pijó kavo, na to malo pospé, vstanó ob solnčnem vzhodu, se vmiavajo, pijó zopet kavo i mole sabo. O poldne mole v drugič, a ko pride ícindija (večerni čas) vzemó vlažno vodo, ter prijemajo abdes, to je, vmiavajo si ogoleno glavo, krk, nos, ušesa, noge do kolena, rokó pa do lehta. Beró abdes mole k bogu i pri tem mumljajo: „Evšeduh Alah, ilalah, evšeduh Muhamede nasurlah, itd. Zvečer zopet mole akšam, dve uri po tem pa jacio.

Ako se kedo, i bodisi se samim robom svoje obleke, svinskega mesa dotakne, ne sme ta dan več moliti, ter se mora ves okopati. Drugi dan ob sedmej uri začne pa zopet moliti i tako mu dragi Alah halali (odpušti.) Turkóm je svinjina gnjusna, ter

Iz Bovca 18. marcija. (Izv. dop.) Kakor čujem, pripravlja se naša vrla čitalnica slovesno obhajaj sreberno ženitvanje presv. cesarske dvojice. V ta hvalevreden namen izbran je poseben odsek, kateri nam je porok, da se bode svečanost dostojno obhajala Po vsakem načinu menim, da bi se spodobilo odmeniti čisti dohodek slavnostne besede dobrodelni stvari. — Tudi naša občina namerava sreberno poroko slovesno praznovati, in kaj bi ne, saj so se Bovčani vselej odlikovali po svojej neomahljivi zvestobi in udanosti do avstrijskega prestola. Ako skopni do tistih dob visoko zakidani sneg po grah, ki obdajajo našo prijazno dolino, bodo tudi velikanski kresovi poveličevali redko svečanost. Da bodo povsod po Goriškem in zlasti v slovenskem delu take svečanosti, tega sem gotov, ker vem, da je, kar se lojalnosti tiče, vse naše ljudstvo enega duha in enega mišljenja, Slov. čitalnice stopite v prvo vrsto ter osramotite vse one, kateri vam pri vsaki mogoči priliki podtikajo zlobne namene! Ni treba velikih stvari, kder ni moči za to: majhno, pa dostojno in — iz srca. „Viribus unitis,“ geslo našega mogočnega vladarja, naj bo tudi nam zvesto vodilo.

Marsikaj bi imel še iz našega kraja poročati, — a naj se lotim česar koli, povsod se mi je bati, da dregnem v seršenje gnezdo. Za to se mi najbolje priporoča: „siletium.“ Da, ko bi človek mogel, bi uže bilo, a srce hoče govoriti; naj govori!

Nekateri dobro poznani bovški gospodje bahajo se pri vsaki priložnosti, češ: Mi smo pravi patrijoti, kdo nas doseza! Toda vse to le z ustmi; ko pride pa čas, da bi svojo širokoustnost v dejanje oblekli, kaj menite, kje so? kaj delajo? Zagrnjeni v temoto brusijo jezike nad poštenimi, značajnimi osobami, kojim je srcé vedno na pravem mestu. Črniti, obrekovati, psovati — zares lahke reči — a z dejanji na dan stopiti, je pa uže težje.

E gospoda s takim ravnanjem si nikdar in nikjer ne označite svojega patrijotizma, — mariveč razkrivate le svojo malodušnost in svoj egoizem, kateri je povsod največji nasprotnik vsemu društvenemu življenju, ker ne veže in ne zida, ampak trže in podira. Sapienti pauca. — P.

Iz Sežane dné 16. marcija. (Izv. dopis.) Program za slovesnost ces. sreberne poroke, ljudski vert, novo šolsko poslopje.)

Vsaka priprosta, borna vasica bode po možnosti več ali manj praznovala slovesno sreberno ces. poroko. Kakor je bilo „Slov. Narodu uže poročano, bode tudi naš trg dostojno obhajal 23. in 24. aprila to svečanost. Program veselice je sledeči: Predvečer dné 23. aprila zvonjenje zvonov in pokaanje topičev; kasneje kresovi, umetni in bengalični ognji; razsvetljenje celega trga s transparenti, narodnimi zastavami in tapeti po oknih. Godba svira cesarsko himno pred glavarstvom in obhodi trg z baklado od glavarstvenega poslopja do starega grada in od tam do Skaramangovega raja (Vile) in od tukaj nazaj do glavarstva, kjer godba obstane ponavljajoč cesarsko himno.

Dné 24. apr. na vse zgodaj obhodi godba trg, pokaanje topičev, zvonjenje. Ob 10. uri velika peta maša, katere se udeleže vsi uradniki in corpore in učeča se mladina. Šolski mladini se pred mašo razloži visoki pomen svečanosti in v nježna srca vcepi blagi čut lojalnosti do prevzvišnega prestola in avstrijske dinastije. Po maši poje se cesarska himna in godba zopet trg obhodi.

Na to izroči gospod župan, spremljan od šestih

je kakor judje ne smejo uživati. Prosti Turci prave, da se je nekaj svinja o muhamedanskej džamiji otrla, ter da bi jo od te strani brez greha smeli jesti, ali da nevedó, od ktere plati je to bilo.

Kedar se muhamedanci združje se svojo ali s tujo ženo, tudi ne smejo moliti, dokler se ne okopajo in ne očiste.

Moliti mogo muhamedani povsod na vsacem mestu. Kedar hoče kedo moliti, mora najprej kaj na zemljo postrti; ako nejma nič drugega, sleče si sukunjo ter jo vrže na tla. Potem se obrne k poldnevi (oni pa sami nevedo, zakaj da se k poldnevi obračajo i posnemajo samo azijske muhamedance, če prav jim v Bosni ne leži Meka i Medina proti jugu, temuč sredi vzhoda in juga), na to dvigne roke vzgori, upre oba palca za ušesa, prste drži v zraku, po prilici baš tako, kakor jih držé pri nas otroci, ki hote komu pokazati dolga ušesa. V tem začne na tihoma moliti v arabskem jeziku. (Arabski jezik je namreč muhamedancem cerkveni jezik, kakor pri rimskih katoličanih latinski. Res žalostno, da ne mogo muhamedanski Bošnjaci še Boga ne v svojem jeziku moliti i hvaliti!) Zdaj postavi roke pred oči i drži je odprta pred očima, kakor da bi iz njih kakor iz kacih bukev kaj bral. Na to se skloni, podpre roke na kolena i sam k sebi nekaj mohlja. — Zopet se zravná, zloži roke križem, popadne se za rameni, šepa zopet nekaj časa sam sebi i pokloni se na to najprej pred se, pa na levo i na pravo. Zopet se sključi, postavi roke na kolena, poklekne, klanja se z glavo do zemlje, posedne na pete i vedno nekaj šepa. Koncem vstane, po-

podžupanov gospodu c. kr. okraj. glavarju adresu do cesarja.

Ob e ni uri velik banquet v hotelu „pri treh kronah“ (pri g. Skaramanga). Vabljeni so vsi c. kr. uradniki, občinski svetovalci, dva deželna poslanca, duhovstvo, učiteljstvo, žandarske postaje poveljnik. Istóčasno se pogosti 24 vbozih. Ob treh popoldne na trgu občni — javni ples pod milim neboom na šest „brejarjih.“ Zvečer bengalični in umetni ognji; ob 10. uri konec (?) svečanosti z godbo, ki bo zopet obhodila trg, streljanje; vse hiše zopet razsvitljene in okinčane z zastavami, transparenti in tapeti. —

Jednake svečanosti se bodo obhajale v vseh občinah sezanskega okraja. —

Narava se je vzbudila iz zimskega spanja usled gorkih, solnčnih pomladanskih dnevoj. Popki poganjajo in vse kaže, da se bode kmalu zemlja v cvetje zavila. Potem pa pride poletna сезона, vabeča Tržičane zopet na zdravi zrak v Sežano. Naša Sežana dobi zdaj pa tudi „ljudski vert,“ ki se uže uzdeluje in, ki bo služil gospodi kot šetališče o gorkih, solnčnih dnevih. Sicer imamo Sežanci zadosta krasnih sprehajališč in tudi gospod vitez pl. Skaramanga nam blagodušno pripušča šetati se v njegovem krasnem vertu, ki ga po vsej pravici „sezanski raj“ imenujemo. In, ko prijatelj v pozni noči, ko luna po nebu plava se žvižganjem privabi slavca iz gnezda, da počne peti, moramo v istini vzkliskniti: „To je vzvišen trenutek.“

Pa Sežanci dobimo tudi novo šolsko poslopje, ki bo merilo 600 □ m. Hiša bode zidana za čveterorazrednico in bode imela primerna stanovanja za učitelje, štiri šolskih sob, vrt in dvorišče za telovadbo. —

Za vse, kar sem pa danes v tem dopisu omenil, gre posebna hvala novemu županstvu. Neutrudljivost in marljivost gospoda Rajmunda Mahorčiča, našega župana je obče znana. Podpirata pa ga tudi v tem poslu prva podžupana gospod vitez pl. Valentincič in g. Delena, krajnega šolskega sveta predsednik, — kar je prav hvale vredno. —

Konečno naj še omenim, da ima županstvo krepko podporo v osebi gospoda viteza pl. Bosizio, c. kr. okraj. glavarja našega, ki dela na političnem in šolskem polju v pravem zmislu „viribus unitis“ za razcvit in bodočnost našega kraja. Vsem tem gospodom veljajo besede nemškega pesnika:

Wer den Besten seiner Zeit genug gethan,
Der hat gelebt für alle Zeiten“.

Na mnogaja leta!

Iz Trsta 20. aprila (Izv. dop.) Mestne volitve so uže začele; IV. razred je volil 18. in 19. t. m. in izvoljeni so bili vsi kandidatje Progressove stranke, kakor se je moglo uže naprej soditi, ker vlada in avstrijska stranka nijsti v tem razredu skoro prav nič agitirale; III. razred voli v soboto in nedeljo; v tem razredu vtegne avstrijska stranka, če ne popolnoma, saj s polovico svojih kandidatov zmagati, kajti v ta razred stavi avstrijska stranka največe upanje in tudi dela še precej dobro. — V I. razredu volije sami veliki trgovci in sploh konservativni elementi; tam torej vtegne tudi zmagati avstrijska stranka, mej tem ko bi bilo v II. razredu vsako delovanje brezuspešno. — Mogoče je, da bode v prihodnjem zboru pariteta, kajti če avstrijska stranka zmaga v 2 razredih, bode imela potem 24 poslancev in lahonska prav toliko; odločevali bodo po tem poslanci okolice, katerih je šest in bi bila ta kombinacija za okolico in sploh za slovansko stranko v Trstu jako ugodna, ker bi poslan-

loži roke na kolena, vrnese zopet dlane pred oči, kakor da bi nekaj bral, pa si z dlanoma pohladi obličje, kakor da bi se vmiil i s tem konča svojo molitev.

Prosti muhamedanci ne znajo sami moliti, temu si poiščo tacega človeka, katerj to ume i mole za njim, kakor za hodžo. Ta, kateri jim tedaj molitev nareka, govori na glas i ne sme s tiha šeptati; oni pa mole za njim, ne da bi sledili njegove besede, ktere i tak ne razume, ter tiho: „Amin, amin!“ šeptajo.

Kedar bere hodža sabo, ali katero drugo molitev, dvigne desnico z nategnotimi prsti vzgori k obličju ter jo približa k očesu, kakor, kedar pri nas sedlar konjem klapko na oči napravi, da ne bi se plašili; palec pa porine pod krk na grlanec, a kedar poje, tu jezdi palcem po grlanci kakor po kakej piščalki, na primer: Jéberí-la-la-a Alah-íla-la-a-a-a-a-a-í. t. d.

Muhamedanci so po svojem zakonu (postavi) prav pobožni ljudje: nobeden Turek ne bi prelomil nikaikor ne svetih obredov, ni posta, ni molitve, ni sevap-a, ni abdes-a, a ni navadnega umivanja. A kedar vse opravi, kar mu zakon veli, takrat mu se stoprv srce od radosti vteši i dozdeva se mu kakor krščanu po opravljenj izpovedi, da je z nova rojen. Muhamedanci se tega prav vesele, da jim je dragi Alah naklonil to milost, da so se v muhamedanskej čistej veri rodili, i grozno se srdé na vsacega, kedor ne veruje i nehče poznati čiste vere.

(Dalje prih.)

ci okolice dostokrat zmago odločili in bi se za njih glase pulili obe stranki.—

A lahonska stranka bo prav zaradi tega vse žile napenjala, da bi okoličanom vrila v prvem, drugem in 6. tem okraju kakega svojih; denar bodo trosili in zlate gradove obljubovali, zaradi tega pa morajo rodoljubje naše okolice zadnje dni na vso moč pazljivo biti in nadzorovati nekatere mej njimi prebivajoče kuckavice. Volilni shodi v okolici so končani in postavljeni so sledeči kandidati.

Ivi okraj g. Ant. Križanec iz Žavljia, II. okraj g. Ant. Dejak mlajši iz Trsta, III. okraj g. I. Nadlišek iz Sv. Ivana, IV. okraj g. Ant. Lozer iz Trsta V. okraj g. Burgstaller in, če bo on v mestu voljen, namesto njega g. Vatovec iz Sv. Ivana, VI. okraj g. Nabergoj.—

Imeli bomo torej volilne boje cel ta in cel drugi teden in najhujši boj vtegne nastati pri volitvah v okolici v nedeljo 30. t. m., posebno če lahoni popolnoma propadejo v I. in III. razredu v mestu, ker po tem se bodo z vso močjo vrgli na okolico. — Torej opominjam še enkrat Vas rodoljube v okolici: bodite delavni in pazljivi!

Z Dunaja 16. marcija. (Izv. dop.) (O Jenkovi slavnosti.) V resnici dobro znaeje je to, da slovensko ljudstvo, posebno pa naša mladina, svoje imenite može spodobno časti in se jih o vsaki priliki hvaležno spominja. V tem oziru je posebno hvale vredna „Slovenija na Dunaji“, ki ima to lepo navado, da skoraj vsako leto napravi kak slavnosten večer v spomin ali slavo zaslužnih slovenskih pisateljev. Posebno rada je do sedaj praznovala Preširnovu slavnosti, tudi g. Stritarju na čast napravila je uže en komers. Preširna bi bila rada poslavlila tudi letos, pa gledati je morala, da dostojno obhaja svojo desetletnico. Za to je odpala Preširnova slavnost in na mesto te napravila se je slavnost Jenkova v petek 14. marcija.

Ako hočemo biti pravični, reči moramo, da je bila ta slavnost slabo obiskana. Počastili so „Slovenijo“ s svojim prihodom državni poslanec in dvorni svetnik g. Winkler, g. prof. Kandrinal in nekoliko druge gospode. Društva tudi niso bila tako dobro zastopana kot zadnjič pri obhajanju desetletnice; tako zdaj n. pr. ni bilo slovaškega društva „Tatran“. Bila so pa navzoča ta le: srbska „Zora“, hrvaški „Večbit“, „društvo hvatskih tehnik“, češki „Akademický spolek“, rusinska „Sič“, slovansko pevsko društvo in mlado „slov. literarno društvo“, kterege udje so pa, kakor je pričakovati, večidel tudi udje „Slovenije“.

Po navadnem pozdravu g. podpredsednika zapoje zbor „Slovenije“, ki sluje kot najboljši mej vsemi slovanskimi dijaškimi, Bendlovo lepo pesem: „Na planine!“ Reči pa moram, da se je ta pesem izredno slabo pela. Na to začne g. Z. svoj govor o Simonu Jenku. Jaz pravim le to: kedor je kedaj bral Stritarjevo kritiko o Jenku v Zvonu (1. tečaj, l. 3.) in hoče tudi sam pisati o Jenku, zgodi se mu, da nehoté prihaja na Stritarjev vrt. G. Z. mi ne bode zameril, ako rečem, da se je tudi njemu tako zgodilo. Sicer pa je bil njegov govor precej dober pa jedrovit in (to povdarjam posebno) v pravilni slovensčini sestavljen. — Tega pa ne morem reči o progamu, ki ga je razposlal odbor „Slovenije“. Dijaki, ki so končali gimnazijo in se na univerzi celo jezikov uče, bi bili pač lahko opustili kakih 10 napak v programu, ki prav neprijetno v oči bodejo. To samo — interparenthesin! —

Po končanem govoru g. Z. zapojó pevci Tovačovskega malorusko narodno pesem „Oj djevčino“ in Hlaváčev „Ja sam Srbin“, ktera pa nekterim Hrvatom ni bila po volji. Tako neumno-daleč sega črt mej Hrvatom in Srbom. In vendar sta si brata po krvi in jeziku.

Prva točka za tem v programu je bila Foersterjeva koncertna ilustracija za glasovir: „Po jezeru bliz Triglav“, ktero je mojsterski „prednašal“ (sit venia verbo) g. Jos. Mašek.

Posebno pa je dopala vsem Kocijančičeva pesem „Oblačku“, kjer smo občudovali prekrasen bariton g. Lauperta in tenor g. Mičocha. Hvalo je žel tudi g. Kragelj učencem iz Lavričeve šole, sè svojo deklamacijo Jenkovega „Knezovega zeta“. Ko je končal, zapeli so pevci Lisinskega pesem „Stanak moj“ (Tam, gdje stoji gradič bieli) in g. Laupert, ud društva hrvaških tehnikov 2 pesmi, namreč „Pod oknom“ (besede M. Brencè-ta) in Vabilo (besede S. Jenkove), kateri je komponoval slavni dr. B. Ipavec. Drugo pesem moral je Laupert ponavljati. Potem je pel zbor še „Bodi zdrava, domovina!“, Tovačovskega „Jinochuv zpěv“ in naposled še znani „Šta čutiš“. Predzadnja točka programa obsegala je ouverturo iz Weberjevega „Freischütz-a“, pri kateri sta pokazala g. Mašek in Klein svojo spretnost, prvi na glasoviru, drugi na goslih.

Kakor se vidi, bil je program precej zanimiv in vršile so se vse točke zadosti gladko. Le tu pa tam zapazilo je morda kako izurjeno uho, da se pevci niso vadili dovolj. Vendar zasluži posebno hvalo pevovalja g. Jitk, ki si je jako prizadeval pevce dobro izuriti. Zato pa mu je „Slovenija“ podelila v spomin in v zahvalo za njegov trud lep album.

Telegramov došlo je 13 in 2 pismi. Naš, goriške dijake, veselilo je posebno to, da so se vendar tudi osmošolci iz Gorice, spomnili svojih rojakov na tuji zemlji.

Pri zabavnem delu vršile so se naj prej napitnice. Govorili so pri ti priložnosti predsedniki raznih slovanskih društev.

S to slavnostjo pa je pokazala „Slovenija“, da je še vedno tako čila, kakor nekedaj, in le v srečo si moremo šteti, da je ni mogel pokončati hudobni črv, ki je uže spodjedal njeno krepko deblo. Hvala Bogu, da so nekteri nemirneži Dunaju hrbet obrnili in da se je vrnil v „Slovenijo“ zlati mir.

Politični pregled.

Z DUNAJA. Nad vsemi političnimi dogodki zanima zdaj vse kroge strašanska nesreča, katera je zadela ogersko mesto Szegedin. Cesar sam je prišel 17. t. m. na lice kraja, ko je uže poprej iz lastne blagajnice v svojem in cesaričinem imenu podaril v podporo nesrečnikom 40.000 gl., finančnemu ministru Szapary-ju pa ukazal naj v isti namen pripravi 200.000 gld. — Cesar se je vozil na čolnu po mestu in ogledoval posameznosti. Opoludne se je vrnil na Dunaj.

Vsled sreberne poroke presv. cesarske dvojice — bode gotovo mnogo kaznjencev pomiloščenih; zato je uže pristojnim oblastnjam naročeno, naj poročajo o tacih jetnikih, ki so posebno vredni pomiloščenja. Tudi našim goriškim „irredentarijem“, ki tiče v preiskovalnem zaporu, se menda vzbuja nada, da bodo zopet kmalo prosti zrak dihali. Ali je nada opravičena, kdo zna?

Grof Taaffe je bil te dni v Lvovu, kder je nekda mnogo občeval z grofom Potockim, nekdanjim kmet. ministrom in obče poznanim, iskrenim avstrijskim patrijotom. Časniki ugibajo zdaj — in Bog daj, da se uresniči, da hoče grof Taaffe, kojemu ne more družba Štremayer-ja, Glaser-ja in tovarišev nič kaj dopadati — Potockega pregovoriti, da vstopi v prihodnje ministerstvo, ki bode na krmilo poklicano po novih volitvah.

Delegaciji ste v Peštu dokončali svoje zborovanje. Naš državni poslanec, grof Coroini, je pri tej priliki v avstrijski delegaciji zopet v prelepem govoru pokazal, kako je misliti in čutiti pravemu avstrijskemu patrijotu, kateri v resnici želi in na to dela, da se cesarstvo mogočno ohrani.

V torek je začel zopet državni zbor zborovati. Na dnevnem redu je nova postava o državnem računstvu in kontrolstvu, katera se bode gotovo tako dolgo pretresovala, da pride državni proračun še le po velikonočnih praznikih na vrsto.

IZ PEŠTE se poroča, da vtegne imeti szegedinska katastrofa velik političen vpliv na Oggerskem. Nezadovoljnost z vlado se je silno pomnožila. Opozicija porabi najbrže to narodno nesrečo za svoje namene — V isti seji državnega zbora, ko je bil minister Tisza interpeliran o grozni szegedinski katastrofi, bral je minister nauka Trefort načrt one postave, ki ljudske šole vseh narodov na Oggerskem pomagjaruje. In kaj se zgodi? Razlegali so se po dvorani gromoviti „eljen“-klici. Taki so le naši Azjati; pri drugih narodih iščejo in najdejo milosti, — v zahvalo pa doma njih sorodne brate tlačijo in narodno morijo.

IZ SERAJEVA. — Deželni načelnik vojvoda Virtemberg se je iz svojega potovanja vrnil v glavno mesto. — Bosenski rimsko-katol. škof, oče Paskval Vičić, je preložil svoj sedež iz suteskega samostana v Serajevo.

IZ PETERBURGA se poroča, da se vladi ruska in angleška približujeta v namen, da se naredi v Rumeliji tako stanje, da bode položaj kristjanov po odhodu ruske vojske varen, a da se berlinski dogovor ne bode krusil. — Kuga je na Ruskem popolnem ponehala; po poročilih iz Veltljanke in iz astrahanske gubernije sploh je zdaj vse čisto zdravo.

FRANCOSKI državni zbor je sklenil biv-

šemu ministerstvu grajo izreči, a ni privolil v to, da bi se bilo postavilo na obtožno klopi.

Domače stvari.

Sreberna poroka. Deželni odbor goriški je tudi sklenil čestitati presv. cesarski dvojici o priliki sreberne poroke dne 24. aprila t. l. — Krasno addresso v italijanskem in slovenskem jeziku pokloni Nju Veličanstva deputacija obstoječa iz deželnega glavarja in dveh dež. odbornikov. Ali bi ne bilo primerno, da bi morda tudi naše občine svoja adrese po deželnem odboru, njih naravnem zastopniku, odposlale?

„L'isonzo“ je vsaj začasno nehaj izhajati, ker je njegovo uredništvo zadela jako neuspešna katastrofa. V petek pret. tedna je sodnijska komisija preiskavala stanovanje g. urednika, Henrika Jurettig-a in uredništvene prostore, v saboto je bil g. urednik sam zaslišan pri c. k. okrož. sodniji in v nedeljo zjutraj še pred sedmo uro ga je policijsko osebje zbudilo in odpeljalo v preiskovalni zapor k sv. Antonu. O uzrokih se po mestu mnogo ugiba, saj je to zdaj glavni vsakdanji predmet obširnih razprav pri litru in črni kavi; tudi ml smo uže marsikaj slišali in celo prav verjetne vesti — pa pustimo preiskavi svoj pot; kedar bo dognana, uže sporočimo, kako in kaj, če bo sploh vredno kaj o tem poročati. Oskrbništvo „L'isonzo“-a je poslalo vsem svojim naročnikom oznanilo, da je list začasno nehaj izhajati, da se pa uže za to skrbi, da ga bodo mogli kmalo zopet dobivati in da se jim potem poravna sedanja zguba s primernimi prilogi. Mnogo bi jih menda po takem listu ne žalovalo, ki vedno čez mejo škili ter v jasen dokaz svoje državi sovražne tedence skoro v vsaki številki vesti iz dežel italijanske kroge mej domače, mestne in deželne vesti vtika, kakor bi bila goriška grofija uže zares „redenta“, ter v onih mejah, v katere so jo zemljeplani proroki Antonini, Fabris in tovariši uže davno vmesčili. S takimi tedencami se ne bode goriško prebivalstvo nikdar sprijaznilo prvič: ker je v obče državi zvesto in drugič, ker bi bila ločitev od Avstrije za Gorico in Goriško pogubna.

Goriška čitalnica napravi prihodnji ponedeljek dne 24. tek. m. ob 8. uri zvečer v svojih prostorih besedo sè sledečim programom: 1. Večer na Savi, uglasbil F. Zajc; 2. Ubogi vojak, samospev, uglasbil Ad. Müller; 3. Sirota, samospev sè zborom, uglasbil Anton Hajdrih; 4. Faust (Gounod) Fantazija za glasovir, uglasbil F. Leybach; 5. Hercegovska, zbor, uglasbil Ant. Hajdrih; 6. Dva gospoda pa jeden sluga, šaloigra s petjem. K obilni vdeležbi uljudno vabi Odbor.

Odbor solkanske čitalnice vabi uljudno svoje društvenike in slavno občinstvo h kmetijskemu poduku, dne 25. marcija ob 3. uri popoldne v Verdikon-ovi dvorani. Po kmetijskem poduku bode narodna zabava s petjem in tombolo. Vhod k tej veselici je brezplačen. — Ena kartela za tombolo stane 10 novcev. — Ker ne bo odbor razpošiljal drugega vabila k tej veselici, naj služi to vabilo vsem čast. društvenikom in slav. občinstvu.

Z ozirom na veliko korist takih podukov posebno za kmetovalce, nadeja se obilne vdeležbe Odbor.

Vojak-jurist. — Ivan Šorli iz Podmelcev je bil lansko poletje mobiliziran in je moral pustiti bukve ter iti v Bosno. Ko so druge študente po dokončani okupaciji odpustili, moral je Šorli ostati v Banjaluki, ker ni spadal pod tisto postavo, ki je velevala odpustiti poprejšnje enoletne prostovoljce. Sedaj se je posrečilo našemu domačinu dobiti 4 tedne odpusta in prišel je sem na Dunaj, da opravi — svoj državni izpit. Vojak ni na vseučilišči nič posebnega; vidi se jih vedno dosti. Pa posajen, „vahtmeister“, s kratko pristrizeno brado, z medaljo na persih, konjiško sablo, visokimi škornjami z ostrogi, ki gre k zelneji mizi učenjakom odgovarjat, je bil vse eno nenavaden; to se je videlo, ker je bila polna soba poslušalcev. Imponiral je vojak-jurist se svojo sablo in „uma bistrim mečem“ tako, da ga je komisija aprobirala s prav dobrim uspehom. Verne se tedaj mirne vesti zopet v Banjaluko. —

IZ Kanala se nam piše:

Josip Černovic, c. k. davkarje praktikant, je po dolgi bolezni dne 10. t. m. popoldne v 21. letu svoje starosti mirno v gospodu zaspal.

Rajnik je bil iskren rodoljub, izvrsten pevec, izurjen delitant, in pri vseh čitalničnih veselicah skrban avazher. Kako priljubljen nam je bil vsem, pokazal je sijajen pogreb, kterege se je vsa gospoda, in mnogobrojna množica udeležila: spremila ga je tudi briska godba in čitalnična zastava. Na grobu govoril g. J. Hönlig jako ginljiv govor in potem so Kanalski pevci z nadgrobnico „blagor mu“ sklenili tužno slovesnost. Rajnik je bil edini sin premožnih starišev, katerim naj občno odkritosrčno sočutje vseh soteržanov vsaj nekoliko vtolaži britko žalost po tolikej zgubi. Lahka zemljica in trajen spomin blagemu mladeniču! —

Iz Sežane se poroča: Naša okrajna drevesnica premesti se iz Rodika v Sežano. To je vsekako boljše, ker bo drevesnica v okrajnem središču. S tem bo vsem onim, ki se v obširnem okraju kaj brigajo za kmetijstvo, bolj vstreženo.

Dne 3. in 5. maja bo pri nas vojaško novačenje.

Iz Trsta se nam piše: Tudi društvo „Edinost“ bode te dni sklepalo, kako naj bi okolica slovesno obhajala sreberno poroko cesarskega para. Skoro gotovo se bode sklenila ljudska veselica na prostem pri Sv. Ivanu, in pa kresi po vseh hribih in holmcih tržaške okolice, kateri kresi bodo zopet plamteči protest proti „neodrešeni Italiji“.

Naša mestna čitalnica napravi 29. t. m. besedo; nastopil bode prvokrat novi tržaški zbor pod vodstvom gosp. Kosovela.

Za nesrečneže v Szegedinu tukaj prav pridno nabirajo. Gotov sem, da tukaj pride skupaj v kratkem času mnogo čez 100.000 gl.

Goveja kuga se je vnela v nekaterih krajih na Hrvaškem; zato je zdaj izvažanje živine iz Hrvaške ostro prepovedano. — Tudi je zapovedano, da mora imeti vsak, kdor pripelje živino na trg, županstveno spričevalo, da so živali zdrave.

Ponemčevanje na Koroškem. Ne davno so imeli koroški učitelji v Celovcu shod, pri katerem so si posebno prizadevali rešiti velevažno vprašanje, kako bi se dala slovenska mladina v ljudskih šolah po najlažem načinu in v najkrajši dobi ponemčiti. Čujte in strmite, kaj so sklenili bistroumni šolski modrijani! a. Učitelj ima govoriti slovenski (vindisch) le s takimi otroci, ki res nemški prav nič ne razumejo, a to le tako dolgo, dokler se jih ne prime vsaj nekoliko nemških besedi; b. pa niti pri tem ne sme rabiti čiste slovenščine, nego navadno „špraho“, natrošeno z nemškimi drobtincami, kakoršna se govori mej prostim ljudstvom; c. slednjič treba tudi starišem naročiti, da govoré doma sé svojimi otroci le nemški, vsaj kolikor znajo. — Iz teh sklepov se vidi, kake velomože — neznačajne prilizne in narodne izdajalce — je izgojila sedanja ljudskošolska sistema! Pri nas na Primorskem smo, hvala Bogu, v tem oziru veliko na boljsem; a bati se je vendar, če se bode leto za letom vsled viših povelj še dalje več nemščine vivalo v naše šole, da se tudi pri nas sčasom v slabem pomenu vresniči, kar pravi Latinec: Guta cavat lapidem

Slovanski almanah, katerega so letos izdali slovanski visokošolci na Dunaji, je prav lična in jako zanimiva knjiga, razdeljena v osem oddelov: ruski, maloruski, česki, slovaški, slovenski, hrvaški, srbski in bulgarski. Slovenski oddel obsega pesni: „Pozdrav slovanskim dijakom“ (Fr. Zbašnik), „Pervi križ na turškem polju“ (Pavlina Pajkova), „Gazeli“ (Jos Cimperman), „Rožno cvetje“ (Lujiza Pesjakova), „Obup“ (Nis Vodoran), „Kitica“ (X.), „Primula“ (X.) „V dan vernih duš“ (Lujiza Pesjakova), „Triolet“ (Fr. Zbašnik), „Hitra proména“ (Viktor Erzen), „Potoku“ (A. Strle), „Sonet“ (X.); v nevezani besedi: „O pismenih jezikih na sploh in obšeslovanskem literaturnem jeziku posebe“ (France Podgornik), Medailon (Fr. Zbašnik.) Knjiga je precej obširna (394 strani) in stane 1 gl. 60 kr.—Razkaz predplačnih naročnikov nam daje Primorcem prav slabo spričevalo: Iz celega Primorja se je oglasilo samo 29 naročnikov recte 30, kajti Pečine so na Goriškem in ne na Kranjskem, mej temi jih je iz Gorice samo 5, iz Trsta samo eden. Mari bi ne bilo prav, zamudo popraviti s tem, da si zdaj tem obilnejše število naših omikanih rodoljubov omisli zanimivo knjigo, ki so nam jo odmenili naši mladi rojaki in nadepolni sinovi drugih slovanskih rodov, kateri so si v lepej slogi postavili hvalevredno nalogo pripomoči „k razprostranjenju znanstva slavjanskih jezikov interjenju duševnega edinstva i vzajemnosti med Slavjani?“ — Mi vsaj pozdravljamo blago začetje slovanskih visokošolcev z odkritosrčnim voščilom: „Naj bi bila knjiga povsodi s takošnim veseljem sprejeta, s kakoršno ljubeznijo so jo vrli mladenči izdali!“ —

A kde živimo? — Človeku, ki želi svojemu narodu srečo, morajo se v resnici lasjé na glavi jeziti, ko čuje, kako brezvestno nekteri lakomnici i lihvarji svoje nesrečne dolžnike dave i gnjave, kako jim kri, kakor prave pijavke iz žil, skoraj onemoglih, srkajo. Taci brezdušni lihvarji nahajajo se semtertje po Goriškem, a tudi naša prijazna Sežana nej brez njih. Mej temi odlikuje se zlasti neka oseba. Meseca februarja 1876 vzajmila (posodila) je necemu revežu štirideset goldinarjev, od katerih je moral plačati do februarja tega leta, toraj v treh letih na samih obrestih dvesto šestdeset in štiri goldinarje. Ondan je baje vzajmila necemu družemu v potrebah vzdihajočemu človeku nekakov znesek, od kterega nej v „milosti“ svojej za obresti prašala nič več, nego en sold od goldinarja na dan; a ljubi bralče! ako nekoliko proračuniš, najdeš, da so to letni obresti od tristo šestdeset pet od sto. — Ker lakomec nikdar ne reče: dosti je; ker je on podoben tistemu, ki boluje na ognjenici: čem več pije, tem bolj je žejen—bil bi skrajni čas, da tudi naš deželni zbor vzdigne svoj krepek

glas proti oderuhom, ter da poskrbi, da se tudi pri nas, kakor na avstrijskem Poljskem, odpravi postava od 14. junija 1868 št. 62 drž. zak., za katero nejsmo še zreli.

Razne vesti.

Strašanski poplav v Szegedinu, o katerem smo uže zadajic kratko poročali, razojal je v noči mej 10. in 11. t. m. in v naslednjih dneh skoro celo mesto, tako da se danes lahko reče: Szegedina, prvega mesta na Ogerskem za Budapešto z blizo 70.000 prebivalci, ni več — razsuli in odnesli so ga razdraženi valovi vskipele Tise, v katero se ravno tam izliva de-roča, v sedmograjskih gorah se znegom napojena Maroš. V omenjeni noči je Tisa, katera se je bila uže dolgo poprej po neizmerni, jako rodovitni planjavi okrog Szegedina razširila, gnana od silnega viharja, predrla 20 seženjev na široko nasip Alföldske železnice in se z grozovito silo razlila čez mesto. Rahlo zidane hiše so se druga za drugo posipale in v malih urah so izginile cele dolge ulice predmestij in starega mesta. Pomisliti je, da so v predmestjih skoro same kmečke, iz posušene ilovice zidane hiše, v mestu pa so zidane iz opeke; tedaj se ni čuditi, da so jih razdraženi valovi kakor suho stern pometali. — To vam je bil strašansk prizor, videti ljudi, kako so po strehah rešitve iskali in obupno stezali roke po rešilnih čolnih, koji so od vseh strani na pomoč prihiteli, a žalibog jih je bilo le premalo in mnogim so došli tudi uže prepozno. Vse mesto z okolico vred štiri milje na okrog je bilo in je še danes velikansko jezero. Dne 16. t. m. so uradoma prešteli, koliko hiš se je podrla. Hiš stoji v predmestji sv. Roka še 14, v zgornjem mestu 56, v dolnjem 8, v notranjem 182 s kolodverom vred 261. Mesto pa je štelo proprej 9700 hiš; tedaj jih je povodenj razrušila 9.440; s kratka mesto Szegedin, poprej tako cvetoče središče magjarrizma—je uničeno.—Drugim mestom v okolici ne preti za zdaj več nevarnost preplava, — a prej ali poslej, ako ne poskrbi ogerska vlada naglo za uravnavo Tise, zadane jih gotovo enaka katastrofa.—Uneročene Szegedince, kateri so se na vse strani razkropili, so povsod gostoljubno sprejeli in od vseh strani jim dohajajo obilni darovi. — O uzrokih in mogočih nasledkih strašne katastrofe spregovorimo prihodnjic kaj več.—

Bosna dežela za naselnike. Pod tem naslovom je v nemškem jeziku „Bosnien ein Land für Ansiedler“ prečastiti pater Franc, prior samostana Trapiškega v Mariji Zvezdi poleg Banjaluke, v „Weekstinnen“ objavil spis jako zanimiv, kajti gospod prior je uže 10 let v Bosni, pozná ljudi in deželo, pa je pošten mož, da se mu verjeti more, kar on piše.

V tem pismu odgovarja prior na 5 vprašanj, ki si jih sam stavi.

Na 1. vprašanje: „Kaj se dá v Bosni vloviti?“ odgovarja g. prior: „delo in premoženje“. Ta „beraška“ dežela — kakor šaljivo imenuje Bosno — je blizo tako velika kakor Česka; ta „beraška“ dežela je imela nekđaj svoje lastne kralje, in stara kraljeva stolica Jejce ima še danes lepšo lego kakor vsaka druga stolica. In ta „beraška“ dežela je bogata gozdov in planin, zemlja čuda rodovitna, v rekah ima mnogo rib, v zraku mnogo perutnine, v gorah ima rudnikov z železom, kuprom, s premogom in srebrom; v dolinah je polno plodnih travnikov in družega več.

Na 2. vprašanje: „kdo naj gre v Bosno?“ odgovarja: „Pred vsem naj gredó revni ljudjé, kajti dela najdejo v Bosni veliko, pa tudi plačila za delo. Za temi naj gredó v Bosno ljudje z nekolikim kapitalom, kajti s tem si morejo kupiti veliko zemljišče. Pa tudi bogatini in veliki kapitalisti naj gredó; oni si naku-pijo lahko velika posestva, ki jih potem manj premožnim na kose prodajo. Gosp. prior obeta, da rad posreduje naselitev. Posebno potrebni pa so rokodelci in fužinarji vsake vrste.“

Na 3. vprašanje: kdaj je pravi čas, iti v Bosno? odgovarja: koj v začetku spomladi.

Ceno zemljišé popisuje prior tako-le: za 4 do 5 gold. se dobí oral z grmovjem zaraščenega zemljišča, neobdelana zemlja skoraj zastoj. Blizo mest veljá avstrijski oral zemlje 1. vrste 60 do 80 gl.

Nihče naj pa ne misli, da tukaj pečene tice komu kar naravnost v usta leté. Kdor misli, da bo tú lenobo pasel, pa vendar dobro živel, naj ne hodi sem.

Vrh vsega tega popisuje, kako malo šol, malo cerkev, malo duhovnov, malo zdravnikov je v Bosni. Tudi davkov še ni kaj, pa prior misli, da pridejo z Avstrijanci tudi davki. Vsi frančiškani so Bošnjaki in govorijo le srbsko, malokter magjarsko in laško, nemško nobeden „s Kranjci (Slovenci) in Čehi“ razumejo se kmalu.

To je kratek posnetek mičnega spiska. Nov.

Pameten namornik. — Bogoslav Zenkovič iz Voloskega, morsk kapitan, plovoč iz Odese žitom za Benedke, moral je lani dne 30. novembra zastran slabega vremena pluti v Piransko luko, kder je čakal,

da se zvremeni. Financa, ki rada vtika nos tudi kamor prav za prav ne gre, pride na brod i najde na njem duhana. Misleč, da ima pravico to držati za kromčarenje (kontraband) ukaže respicijent dvojici financirjev, da čuvata duhan na brodu, a kapitanu zagrozi, da nesme se makniti, dokler se stvar ne razvidi. Istega dne se je zvremenilo i naš Zenkovič reče stražarjema, da ju hoče izkrcati, ker on ide brodom v Benedke. Financa nej hotela oditi in on ne len odpre jadra in odpluje z njima v Benedke, od koder ju je naš konsulat odpravil domú. — On dan se je imel Zenkovič zagovarjati pred c. kr. deželnim sodiščem tržaškim zastran gori omenjenega hudodelstva javnega nasilstva češ, da je financirja silov v Benedke odvedel; sodišče ga je pa proklicalo nekrivim, ker hudega naklepa pri tem dejanji nej bilo.

Poslanica.*)

Jako me veseli, da so gospodje Reali in dediči Gavazzi na znanje vzeli moje izjave.

Toda, da preneha enkrat za vselej to nevšečno besedovanje, želim, da se stvari ne doženejo samo polovičarsko in da se moje izjave vzamejo na znanje brez kakoršnega koli pridržka v njih pravem in polnem pomenu.

Ne zadostuje reči „prodajamo vosek za vosek“, mariveč, cenjeni gospodje, treba dostaviti „prodajamo čebelni vosek za čebelni vosek“ — „in rastlinski vosek za rastlinski vosek.“ V starih časih je imela beseda „vosek“ en sam pomen, dan danes ima dva in zato treba razločevati.

Priznavaje ta razloček, cenim izdelke vsake tvornice in tem bolj še one slavne tvornice gg. Reali in dedičev Gavazzi, samo da prodaja te izdelke njih edini založnik v Avstriji, gospod Jakob Palla v Korminu za to, kar so in kar veljajo.

Smatram tedaj tudi od svoje strani, da je končan ta prepir in nadjam se, da so se slavna oskrbništa častitljivih cerkva prepričala, da imam jaz prav, vsled česar se zanašam, da me bodo še dalje počestila sé svojim zaupanjem.

V Gorici 8. februarija 1879

Alojzij Bader.

*) Uredništvo ni odgovorno ni za obliko ni za zadržaj.

Gosp. V. E. v L.: Prosimo le pošljite; sprejmemo pogoje — in še rajše lepo gradivo za naš listek. — Gosp. dop. iz Trsta: Prav v zadnjem trenutku prejeli in zato drugi dol odložili. Bog! — Gosp. Gradimir Bolinov: Prepozno došlo za danes; prihodnjic. Znani rokopi vrnemo.

Dunajska borza.

	21 marcija	
	64 gl.	50 kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	64	70
Enotni drž. dolg v srebru	77	30
Zlata renta	117	50
1860 drž. posojilo	791	—
Akeje narodne banke	245	70
Kreditne akcije	117	—
London	—	—
Srebro	—	—
Napol.	9	33
C. kr. cekini	5	53
Državne marke		

Fajfer-jeva gostilna
v Gorici na Korenji.

Priležno opravljene sobe, skrbna postrežba voznikov, okusne jedi, izvrstna vina, vse po prav spodobni ceni, pa najtočnejša postrežba.

Razglas.

Vsled sklepa podpisanega cestnega odbora ajdovskega okraja se bode popravljala leseni most čez reko Vipava pri Velikih Zabljah.

Stroški so preudarjeni na 5036 gl. 60 kr. Javna dražba bode v Potočah v hiši gosp. Martina Lenarčiča dne 24. t. m.; prične se ob 9. uri zjutraj in sklene opoldne.

Načert, preudarek in drugi pogoji so raz-

(Dalje v prilogi.)